

2026 YILINDA TÜRKİYE EKONOMİSİ

Özet Görünüm

Devlet Planlama Teşkilatı eski Müsteşarı Dr. Ali Tigrel

- Türkiye ekonomisi 2026 yılı birinci çeyreği sonu itibariyle yüksek enflasyon, yurtiçi talebe dayalı, dalgalı ve istikrarsız bir büyüme yapısı, yüksek oranda işsizlik, artan ikiz açıklar, yükselen ve maliyeti artan iç ve dış borçlar, yetersiz döviz rezervi, yetersiz yurtiçi tasarruflar, yabancı kaynak girişinin beklenen seviyede ve kalitede olmaması (doğrudan yatırımların yetersizliği), KÖİ yükleri, adaletsiz gelir dağılımı, yolsuzluk, yoksulluk sorunlarıyla karşı karşıyadır. Tüm bu sorunlara karşı kapsamlı, gerçekçi, itibarlı, yapısal reformlara ağırlık veren bir program da maalesef bulunmamaktadır.
- Türkiye ekonomisi, özellikle de jeopolitik ve jeoekonomik gerginliklerin giderek arttığı bugünün dünyasında dış finansal şoklara karşı kırılganlığı artabilecek bir yapı sergilemekte ve bu durum beklentileri olumsuz yönde etkilemektedir. Küresel anlamda en acil risk olarak öne çıkan “jeoekonomik çatışma” gümrük vergilerinden yaptırımlara, yatırım yasaklarından tedarik zincirleri silahlandırmasına uzanan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Bir başka deyişle dünya serbest ticaretin değil, stratejik içe kapanmanın mantığıyla işlemeye başlamıştır. Küresel ticarete çok taraflılığın zayıfladığı, ikili ve bölgesel ticaret anlaşmalarının ise hız kazandığı bir döneme girilmiştir. ABD-İsrail ikilisinin başlattığı İran savaşı Orta Doğu’yu nasıl sonuçlanacağı belli olmayan bir krize sürüklemiş, küresel ekonomik dengelerin bozulmasına yol açmıştır. Böylesine karmaşık bir dönemde, Türkiye’yi yönetenlerin öncelikle dış, ekonomi, ticaret ve savunma politikaları bağlamında çok daha dikkatli olmaları gerekmektedir.
- 2021 yılının üçüncü çeyreği Türkiye ekonomisinde önemli bir dönüm noktası olmuştur. Söz konusu yılın Eylül ayında “*faiz neden enflasyon sonuç*” şeklinde bilim ve akıl dışı bir söylemle politika faizi indirim sürecinin başlatılmasıyla döviz kuru ve enflasyon hızla yükselmiş, ekonominin iç ve dış dengeleri hızla bozulmaya başlamıştır. Hızla yükselen döviz kuru, beklentileri olumsuz yönde etkilemiş, enflasyonu üst patikalara taşımıştır.
- Yüksek seyreden enflasyon ve tüm siyasi söylemlere rağmen enflasyonist beklentilerin gevşememesi üretim ve yatırım ortamı için belirsizlikleri artırmakta,

Üretim maliyetlerini yükseltmekte, geleceğe dönük yurtiçi talep dinamikleri üzerinde baskı yaratmaktadır.

- Türkiye'nin risk priminin (CDS) yksekligi Türkiye'nin dış finansman olanaklarını daha da kısıtlamakta, maliyetleri yükseltmekte ve büyümenin finansmanı ile dış borç servislerini zorlaştırmaktadır. Küresel jeopolitik gelişmeler bu sorunu daha da bytmektedir.
- Bu ortamda Türkiye doğrudan yabancı yatırım ekememekte, yabancı sermaye daha çok çıkış yönünde hareket etmektedir. Açıkçası, Türkiye'nin hem dış kaynağa ulaşması zorlaşmakta hem de bulunan kaynağın maliyeti artmaktadır. Türkiye, maalesef dış borç servisi bağlamında ciddi risklerle karşı karşıya bulunmaktadır.
- Devlet kurumlarının itibarındaki aşınma, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı bağlamındaki kaygıların giderek artması ve nihayet, demokrasiden uzaklaşılması yabancı sermayeyi rktmekte, yerli sanayici ve iş adamlarımızı yurt dışına yöneltmekte, yatırım yapma heyecan ve isteklerini köreltmektedir.
- 2025 yılı Aralık ayı itibarıyla TÜFE yıllık artış hızı TK'e göre yüzde 30,89, ENAG'a göre yüzde 56,11, İstanbul Tüketicisi Fiyat Endeksine (İTO) göre ise yüzde 37,68'dir. Bu değerler TK rakamlarının tartışmalı olduğunu teyit etmektedir.
- Doğrudan Yabancı Yatırımlar (net) girişi 2008-2022 döneminde yılda ortalama 9,4 milyar dolar iken 2023-2025 döneminde ortalama 4,3 milyar dolar seviyesine gerilemiştir.
- 2025 yılında cari açık bir önceki yıla göre 14.792 milyon dolar artarak 25.207 milyon dolara yükselmiştir. Sadece Aralık 2025 ayında cari dengenin 7,2 milyar dolar açık vermesi dikkat çekicidir.
- 2025 yılında 25,2 milyar dolar tutarındaki cari açığın finansmanında 22 milyar dolar tutarında rezerv kullanılmıştır. Buna karşılık 2025 yılında yaklaşık 20 milyar dolar sermaye girişi (doğrudan yatırım ve diğer yatırımlar) gerçekleşmiştir. Portföy yatırımlarında ise 1,7 milyar dolar çıkış olurken Net Hata ve Noksan kaleminde 18 milyar dolar çıkış gerçekleşmiştir.
- Faizi yüksek tutarak kuru baskılamak uzun süredir tartışılan bir yaklaşım olup buna yüksek faiz-düşük kur sistemi demek mümkündür. Ancak sadece faizle kuru baskılamamanın bir tedaviden çok ağrı kesiciye benzediğini unutmamak gerekir. Bu yaklaşımın sorunu ancak geçici olarak hafifleteceği ama kesinlikle ortadan

kaldırmayacağı açıktır. Kalıcı çözüm çok daha zordur. Enflasyonu gerçekten düşürmek, üretim yapısını güçlendirmek ve ithalata bağımlılığı azaltmak için güven veren bir ekonomik ortam, güçlü kurumlar ve doğru çalışan bir hukuk sistemi şarttır. Kısa vadeli sermaye yerine doğrudan yatırımları çekmek ancak bu şekilde mümkün olur.

- Merkez Bankasının Mart ayı içinde açıkladığı tartışmalı revizyona göre Türkiye'nin 2024 yılı sonunda 460,2 milyar dolar olan toplam dış borcu 2025 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla 519,9 milyar dolara yükselmiştir. Bunun 167,4 milyar doları kısa vadeli ve döviz cinsindedir¹. Toplam dış borcun 298,2 milyar doları (yüzde 57,4'ü) özel sektöre aittir. 2025 yılı sonu itibarıyla toplam dış borç/GSYH oranı yüzde 32,6 olmuştur.
- 2025 yılında vergi gelirlerinde yüzde 151,3 oranında artış kaydedilmiştir. Toplam vergi gelirlerinde dolaysız vergilerin payı yüzde 36,5 dolaylı vergilerin payı ise yüzde 63,5 olarak hesaplanmıştır. Bu durum, vergideki adaletsizliğin önemli bir göstergesidir.
- 2025 yılında faiz giderleri başlangıç ödeneğini 104,4 milyar TL aşmış ve 2.054,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılına göre yüzde 61,7 oranında artış olmuştur. Bunun yüzde 77,3'ü iç borç faizi olup 2006-2025 döneminin en yüksek yıllık faiz ödemeleridir.
- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifinde yıl için vergi harcaması (vazgeçilen vergi geliri) tahmini 3.597,1 milyar TL'dir². Bu meblağ 2026 yılı tahmini bütçe açığının (2.712,7 Milyar TL) 884,4 milyar TL üzerindedir. Bir başka deyişle, bu miktarda vergi harcaması tercihi yapılmıyorsa, 2026 yılında önemli bir bütçe fazlası hedeflenebilecekti. Toplam vergi harcaması içinde vazgeçilen kurumlar vergisi geliri 768,1 milyar TL'dir. 2026 yılı Bütçe Gerekçesinde kurumlar vergisi tahsilat tahmini 1.613,2 milyar TL'dir³. Bu vergi istisna ve muafiyetlerinden çoğunlukla sermaye sınıfı yararlanmaktadır. Bir başka deyişle, 2026 yılında toplanması öngörülen kurumlar vergisi tahsilatının yaklaşık yarısı kadar bir meblağdan vazgeçilmektedir. Vazgeçilen kurumlar vergisinin

¹ TCMB

² Vazgeçilen gelir vergisi 1.729 milyar TL, kurumlar vergisi 768,1 milyar TL, KDV 728,6 milyar TL, ÖTV 91,7 milyar TL, diğerleri 279,8 Milyar TL. 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve Bağlı Cetveller, sayfa: 177.

³ 2026 Yılı Bütçe Gerekçesi, sayfa 126.

yüksekliğinin adaletli bir vergi politikası bağlamında açıklanması mümkün değildir.

- **CHP Kocaeli Milletvekili Prof. Dr. Mühür Kanko'nun verilerine göre bugüne dek iktidara yakın çevrelere sağlanan vergi afları ve avantajlarının toplam büyüklüğü 220 milyar doları bulmaktadır. Bu durum da ülkemizdeki vergi adaleti anlayışının içinde bulunduğu vahim çelişkiyi açıkça ortaya koymaktadır (Sözcü Gazetesi, 26 Nisan 2026).**
- **Büyümenin istikrarsız yapısı, işgücü kalitesindeki yetersizlik, özel kesimin kalifiye işgücü talebinin karşılanamaması, ne istihdamda ne de eğitimde olan genç nüfus fazlalığı, kayıt dışı işsizlik düzeyi ve göçmen sayısı dikkate alındığında TÜİK istihdam verilerinin gerçekleri yansıtmadığı sonucuna varılmaktadır.**
- **2003 yılında 2.187 bin olan kamu personeli sayısı 2011 yılında 3.037 bin kişiye yükselmiştir. Bu bağlamda AKP'nin oyunun yüzde 49 olduğu 2011 yılı bir dönüm noktasıdır. Bunun sonrasında siyasi İslam'ın kadrolaşması hızla artmış, 2012-2016 döneminde ilave 751 bin kişi kamuya alınmıştır. 2016 yılında 3.604 bine ulaşan kamu personeli sayısı 2023 yılı sonunda 5.175 bin kişiye yükselmiştir. 2003 yılında kamuda istihdam edilenlerin çalışan nüfusa oranı yüzde 9,2 iken bu oran 2023 yılında yüzde 16,1'e yükselmiştir. Bugün çalışan nüfusun 1/6'sının maaşı halkın vergileriyle karşılanmaktadır.**
- **81 ülkenin katıldığı PISA 2022 araştırması sonuçlarına göre Türkiye, 2018'e göre matematik, okuma ve fen alanlarında 2018'e göre daha üst sıralarda yer almış, ancak OECD ülkeleri arasında "ortalama altı" kalmıştır. PISA sonuçlarına göre öğrenciler arasında "yaşam memnuniyeti" alanında ise Türkiye, 73 ülke arasında yapılan kıyaslamada son sıradadır.**
- **TÜİK'e göre 2025'te nüfusun yüzde 20'si toplam gelirin yüzde 48'ini, kalan yüzde 80'i toplam gelirin yüzde 52'sini almaktadır. TÜİK'e göre 2025 yılında hane halkının en zengin yüzde 5'i en yoksul yüzde 5'ten 15 kat fazla gelire sahiptir⁴. P80/P20 oranı, yani en az gelire en yüksek gelir farkı 7,5 kattır. Orta sınıf yok olmaktadır. Gini Katsayısı 2025 yılında Türkiye için 0,410 iken OECD ortalaması 0,312'dir.**

⁴ TÜİK'e göre 2025 medyan gelir 241.151 TL, ilk yüzde 5'in geliri 73.561 TL, son yüzde 5'in geliri 1.100.508 TL.

- ABD’li ekonomist Steve Hanke tarafından hazırlanan ve küresel ölçekte ekonomik istikrarsızlığın en yoğun yaşandığı ülkeleri belirleyen 2025 “Sefalet Endeksinde” (Misery Index) Türkiye maalesef Venezuela ve Sudan’dan sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Bu endeks, ülkelerin ekonomik refahını enflasyon, işsizlik ve faiz oranlarının toplamından yıllık büyüme hızını çıkararak hesaplayan özel bir matematiksel modele dayanmaktadır. Her ne kadar söz konusu endekste Türkiye’nin İran, Arjantin, Güney Afrika, Malavi ve Lübnan gibi ülkelerin üzerinde yer alması tartışmalı olsa bile ülkemizin durumunun bu bağlamda pek iç açıcı olmadığı açıktır.
- 2005 yılından bu yana her yıl Fund for Peace (Barış Fonu) ve Foreign Policy (Dış Politika) dergileri tarafından yayımlanan “Kırılgan Devletler Endeksinde” (Fragile States Index) Türkiye 2024 yılında 84 puan ile 193 ülke arasında 41. sıradadır⁵.
- Yolsuzluk Algılama Endeksinde (Corruption Perception Index) Türkiye 2024 yılında 34 puan ile 180 ülke arasında 107. sıradadır. 2013 yılında bu endekste Türkiye 177 ülke arasında 50 puan ile 53. sırada idi. Bu endeks sıralamasındaki büyük düşüş çarpıcıdır.
- Küresel Organize Suç Endeksi’nin 2025 yılı raporunda Türkiye 7,2 puanla 10. sırada yer almaktadır. Ülkemiz 2020 yılında 6,9 puanla 12. sıradaydı. Bu çok üzücü ve endişe verici bir durumdur. Çünkü bu endeks, sadece mafyanın gücünü ya da kaçakçılık hatlarını ölçmemekte; devlet içi yapılardan finansal suçlara, yargı bağımsızlığından ekonomiye sızmış suç ağlarına kadar geniş bir tabloyu ortaya koymaktadır.
- Türkiye’nin içinde bulunduğu kriz ortamından çıkması kolay olmayacaktır. Zaman alacak, ciddi fedakârlıklar gerekecektir. Bu bağlamda iktisat alanı içinde atılması gereken fakat bir türlü layığıyla atılmayan adımlar vardır. Fakat

⁵ Rapor, bir devletin çatışma ya da çöküşe ne kadar açık olduğunu belirlemek için dört ana kategoriye ait göstergeleri kullanır. Bu kategoriler şunlardır: Uyum (Cohesion), Ekonomik, Politik ve Sosyal. Devletlerin kırılganlığını belirlemek için toplam 12 farklı gösterge kullanılır. Bu göstergeler arasında insan hakları, kamu hizmetleri, demografik baskılar, mülteciler ve ülke içinde yerinden edilmiş kişiler ile güvenlik yer alır. Bir devlet listede ne kadar üst sıralarda yer alıyorsa, o kadar kırılgandır.

vurgulamak gerekir ki krizden düzlüğe çıkış senaryolarının salt ekonomik adımlarla tanımlanabileceği bir dönem içinde değiliz. Konunun 21. Yüzyılın değişen paradigmaları üzerinden değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Finans, teknoloji ve sosyoloji unsurları belirleyici hale gelmiş, jeopolitik artık sadece askeri değil tedarik, teknoloji ve iklim güvenliğini de kapsayan bir konuma erişmiştir.

- Ülkemizde ekonomi tartışmaları çoğu zaman rakamların ötesinde, güven ve tercih meselesine dönüşmüş durumdadır. Örneğin, Merkez Bankasının 2.6 trilyon liraya yaklaşmış olan üç yıllık birikimli zararını da bu açıdan yalnızca bir bilanço kalemi olarak değil; aynı zamanda izlenen yanlış ekonomi politikalarının sonuçlarını yansıtan bir ayna olarak görmek gerekir.
- Bugünün Türkiye'sinin ciddi bir sorunu hukukun ve öngörülebilirliğin yerini keyfiliğin almasıdır. Otoriterleşme ile suç ekonomisinin iç içe geçtiği bir sistemde piyasa aktörlerinin rasyonel değil korkuya göre davranmasını beklemek gerekir. Korkunun olduğu yerde de yatırım, yenilik ve planlama olmaz. Bugün Türkiye'de kayıt dışı ekonomi tarihin en yüksek seviyelerine ulaşmış bulunmaktadır. Çünkü iş insanı yasal belirsizliğin olduğu yerde vergi ödemekten, uzun vadeli yatırım yapmaktan, istihdam yaratmaktan kaçmaktadır.
- Sonuç olarak, teknik olarak tüm doğrular yapılsa dâhi siyasi iç ve dış iklim düzelmeden istenilen sonuçları almak neredeyse olanaksızdır. Ekonominin düzlüğe çıkmasının ön koşulları; çağdaş bir demokrasinin gerektirdiği ortamın yeniden tesis edilmesi, şeffaflık ve denetimden uzak başkanlık sisteminin en doğru şekilde parlamenter sisteme çevrilmesi, geleceğin inşası için evrensel değişim ve gelişmeleri yakalayabilecek bir eğitim sisteminin oluşturulması, kuvvetler ayrılığına işlerlik kazandırılması ve nihayet, yargının bağımsızlığının ve tarafsızlığının teminat altına alınmasıdır.
- Korumacılık rüzgarlarının arttığı, jeopolitik çatışma ortamının yaygınlaştığı, ekonomik durgunluk işaretlerinin ortaya çıktığı ve ticaret kanallarının bozulduğu bir zaman diliminde işbu ekonomik, siyasi ve hukuki reformlar yapılmadan Türkiye'nin uluslararası müzakere gücünü arttırması ve düzlüğe çıkması çok zordur.

